
Editor in Chief

O. Tymofieiev

Science Editor

A. Pavlenko

Managing Editor

I. Mazur

Editorial Team

M. Antonenko

V. Beda

G. Beloklitskaya

A. Borisenko

V. Bourgonski

Y. Vares

E. Vesova

Y. Vdovichenko

Y. Vovk

T. Volosovets

Y. Voronenko

I. Got

O. Gromov

A. Gulyuk

E. Doroshenko

S. Kolomiets

A. Kopchak

M. Korol

V. Labunets

I. Lesovaya

M. Lukyanets

V. Makeev

V. Nespryadko

Z. Ozhogan

V. Onishchenko

V. Protsyk

B. Savichuk

A. Savichuk

V. Skiba

A. Tolstanov

N. Ushko

P. Flis

L. Homenko

International Editorial Team

Acad. V. Leont'ev (Russia)

Prof. Zurab Chichua (Georgia)

Prof. Rui P. Fernandes (USA)

Prof. A. Skager (Latvia)

Prof. Mamuka Gogiberidze (Georgia)

Prof. Muin S.A. Tuffaha (Germany)

Prof. P. Leus (Belarus)

Prof. I. Lutsкая (Belarus)

Prof. S. Rubnikovich (Belarus)

Prof. A. Lastovka (Belarus)

Prof. Chingiz R. Ragimov (Azerbaijan)

Project Manager

I. Sidorchuk

Marketing and Advertising Department

K. Kondratets (Head of Department)

I. Koval

Subscription and Distribution

Department

A. Tartynskikh – tel.: +380 (67) 231 41 88

Publisher, founder

SHUPYK NATIONAL MEDICAL ACADEMY
OF POSTGRADUATE EDUCATION

DENTISTRY INSTITUTE OF SHUPYK
NATIONAL MEDICAL ACADEMY
OF POSTGRADUATE EDUCATION

UKRAINIAN DENTAL ASSOCIATION

UKRAINIAN ASSOCIATION
OF ORAL AND MAXILLOFACIAL SURGEONS

UKRAINIAN ASSOCIATION
OF PERIODONTISTS

UKRAINIAN ASSOCIATION
OF PROPHYLACTIC
AND CHILDREN'S STOMATOLOGY

«EXPERT LTD» LLC

Recommended by

Scientific Council of SHUPYK NATIONAL MEDICAL ACADEMY OF
POSTGRADUATE EDUCATION
Protocol #9 dated by November 15, 2017.

«SOVREMENNAYA STOMATOLOGIYA» Journal is peer-reviewed by
INSTITUTE FOR INFORMATION RECORDING of UNAS

Publishing office address:

POB 32, Kyiv, Ukraine, 04210

Tel/fax:+38 (44) 230 27 19,

e-mail: med_expert@ukr.net,

www.dentalexpert.com.ua

Registered in Ministry of Information (Ukraine)

Registration Certificate: KB №15601-4073ПЗ

issued on September 04, 2009

The Journal has been published since 1997.

Circulation: 7000.

Publication frequency: 5 Times/Year.

Passed for printing 15.11.2017.

The articles published in «SOVREMENNAYA STOMATOLOGIYA»
journal are refereed.

All material may not be reproduced without the expressed
written consent of the publisher. Pass-through copyright
of «SOVREMENNAYA STOMATOLOGIYA» journal is compulsory.

Editorial team and publisher do not bear responsibility
for the reliability of the information published in ad materials.
Advertisers bear responsibility for the advertising content.

According to the Presidium's Resolution
of Higher Attestation Commission # 1-05/1
dated by February 10, 2010 «SOVREMENNAYA
STOMATOLOGIYA» journal has been entered the list
of scientific publications where the main results
of dissertation works may be published

You can subscribe to the journal at any post office in Ukraine

Subscription index: Rus – 22924

К.Є. Печковський

Невиправна втрата вітчизняної стоматології (присвячується професору Антоніні Михайлівні Політун)

12 жовтня 2016 року закінчила земний шлях Антоніна Михайлівна Політун – відомий стоматолог-клініцист, науковець, педагог, громадський діяч, організатор вищої стоматологічної школи, доктор медичних наук, професор, завідувач кафедри терапевтичної стоматології ПВНЗ «Київський медичний університет УАНМ», академік академії вищої школи, президент Української ендодонтичної асоціації, керівник центру інноваційних освітніх технологій післядипломної освіти при Асоціації стоматологів України.

Антоніна Михайлівна відома широкому колу лікарської та наукової стоматологічної громадськості як видатний представник київської школи стоматологів-терапевтів, учениця професорів І.Й. Новика й М.Ф. Данилевського.

52 роки професійного життя Антоніна Михайлівна присвятила науково-педагогічній діяльності, з них 45 (1963–2008) Київському медичному інституту (КМІ) – Національному медичному університету (НМУ) імені О.О. Богомольця, де пройшла шлях від аспіранта до професора кафедри терапевтичної стоматології. Останній період її життя був пов'язаний з ПВНЗ «Київський медичний університет УАНМ».

Народилась А.М. Політун 30 березня 1938 р. в с. Іваниця Іваницького (тепер Ічнянського) району Чернігівської області. Батько працював водієм, мати – у колгоспі. Невтомні трудівники і надзвичайно мудрі люди, вони заклали у юній Тоні любов до людей, праці, жагу до знань.

У 1956 р. вона закінчила зі срібною медаллю Іваницьку середню школу. У цьому ж році поступила на перший курс стоматологічного факультету Київського медичного інституту, який закінчила 1961 року з відзнакою.

Після закінчення ВНЗ працювала викладачем у Миколаївському медичному училищі та за сумісництвом – лікарем-стоматологом у міській стоматологічній поліклініці. У 1963–1966 рр. вона навчалась в аспірантурі на кафедрі терапевтичної стоматології КМІ, у 1966–1967 рр. працювала в Центральній науково-дослідній лабораторії КМІ на посаді молодшого наукового співробітника.

Фото 1. Професор А.М. Політун – завідувач кафедри терапевтичної стоматології ПВНЗ «Київський медичний університет УАНМ» (2014 р.).

Фото 2. Студентські роки. Антоніна й Леонід – учасники художньої самодіяльності КМІ.

Фото 3. Весільне фото Леоніда Седого та Антоніни Політун (08.08.1959 р.).

Фото 4. Кандидат медичних наук, асистент (1968 р.).

У 1967 р. Антоніна Михайлівна захистила кандидатську дисертацію на тему «Гінгівіти в дітей та підлітків», в якій уперше було доведено зв'язок запальних процесів у яснах зі станом гігієни порожнини рота і соматичного здоров'я дітей. З 1968 року вона асистент, з 1977 р. – доцент, у 1997–2008 рр. – професор кафедри терапевтичної стоматології.

Наукові дослідження й педагогічні інтереси професора А.М. Політун присвячені питанням профілактики стоматологічних захворювань, пародонтології та ендодонтії, організації вищої школи та післядипломної освіти стоматологів.

У докторській дисертації «Епідеміологія, особливості розвитку хвороб пародонту і їх профілактика в умовах біогеохімічного дефіциту фтору та йоду» (1996) на підставі експериментальних та епідеміологічних досліджень і тривалих клінічних спостережень було сформульовано можливі патогенетичні ланки розвитку патологічного процесу у тканинах пародонту в умовах біогеохімічного дефіциту фтору та йоду.

Вагомим напрямом педагогічної роботи професора А.М. Політун протягом 30-ти років були розробка й удосконалення науково-методичних питань вищої стоматологічної освіти, чому сприяла тривала робота на посаді заступника декана стоматологічного факультету (1989–1999).

Професор А.М. Політун – співавтор «Освітньо-професійної програми за професійним спрямуванням «Медицина» за фахом «Стоматологія» (1994), навчального плану підготовки лікарів-стоматологів у вищих державних медичних закладах освіти III–IV рівнів акредитації України (1994, 1997), програми терапевтичної стоматології (1999), навчального плану та програми підготовки магістрів за фахом «Стоматологія» і «Терапевтична стоматологія».

У 2003 р. у складі робочої групи МОЗ України приймала участь у розробці галузевого стандарту за спеціальністю «Стоматологія» та нового навчального плану, який вступив в дію з 2003/2004 навчального року.

Фото 5. З вчителем, професором М.Ф. Данилевським (2005 р.).

Фото 6. Члени журі «Призма-чемпіонату» професори А.М. Політун та Є.В. Ковальов оцінюють конкурсні реставрації на півфіналі України (2010 р.)

Фото 7. Серед співробітників кафедри терапевтичної стоматології НМУ ім. О.О. Богомольця в першому ряду професори М.Ф. Данилевський, А.В. Борисенко, А.М. Політун (2005 р.).

Фото 8. З донькою Валерією.

Фото 9. Щаслива бабуся з онуками Євгеном та Олександром.

Результати наукових досліджень професора А.М. Політун опубліковані в більш ніж 200 наукових працях. Вона співавтор монографії «Пародонтологія дитячого віксту» (1981) та трьох томів (2001, 2004, 2008) чотиритомного видання «Терапевтична стоматологія».

За внесок у розвиток вищої школи А.М. Політун нагороджена орденом «Знак пошани» (1986).

Професор А.М. Політун за сприяння президента АСУ професора М.Ф. Данилевського організувала і 15 років була незмінним керівником центру інноваційних освітніх технологій післядипломної освіти при АСУ, а із 2006 р. – президентом Української ендодонтичної асоціації. Як

науковець, а згодом і президент ендодонтичної асоціації А.М. Політун з метою набуття та обміну досвідом із зарубіжними колегами відвідала наукові конференції та виставки у Австрії, Бельгії, Греції, Німеччині, Польщі, Франції, Чехії, Японії. Цьому значною мірою сприяло знання французької та англійської мов.

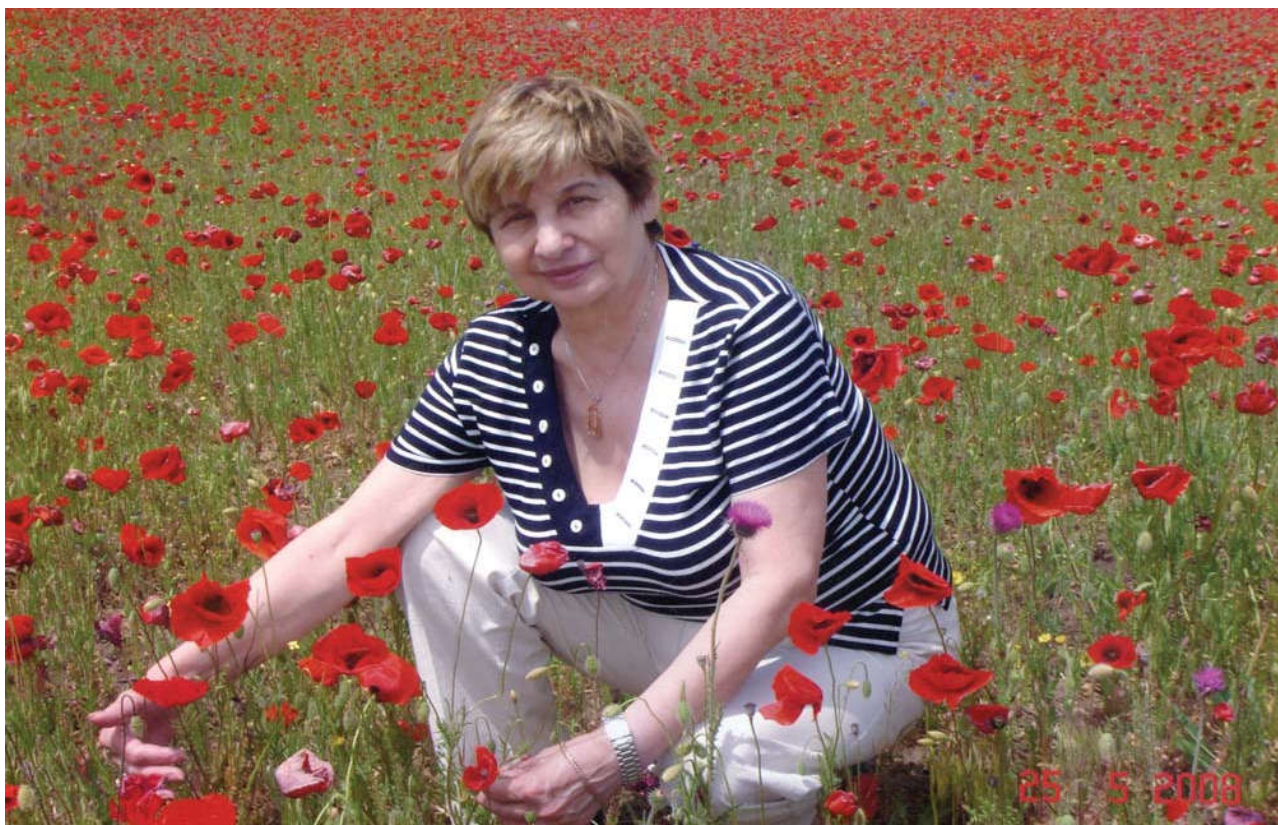
За видатні заслуги в галузі підготовки стоматологічних кадрів, післядипломної освіти, багаторічну професійну діяльність і впровадження у практику стоматології новітніх досягнень науки й технологій професор А.М. Політун нагороджена медаллю «Ветеран праці» та професійними відзнаками: орденом «Золотий стаміл»

Фото 10. Президент Української ендодонтичної асоціації професор А.М. Політун читає лекцію «Інновації в клінічній ендодонтії».

Фото 11. Професор А.М. Політун в оточенні співробітників кафедри терапевтичної стоматології ПВНЗ «Київський медичний університет УАНМ» (2012 р.).

Фото 12. Нам треба жити для добра.

(Україна) та орденом «Золотої свічки» міжнародної професійної організації (Євро FDI). У 2014 р. вона удостоєна почесної відзнаки АСУ – медалі імені свого вчителя професора М.Ф. Данилевського за вагомий внесок у розвиток терапевтичної стоматології в Україні.

Під керівництвом А.М. Політун захищено одну докторську й вісім кандидатських дисертацій.

Антоніна Михайлівна мала коханого чоловіка Леоніда Олександровича Седого (працював доцентом кафедри очних хвороб НМУ імені О.О. Богомольця), з яким щасливо прожила у шлюбі більше п'ятдесяти років. Донька Валерія нині – лікар-ендокринолог, кандидат медичних наук, завідувач відділу ДУ «Інститут ендокринології та обміну речовин ім. В.П. Комісаренка НАМН України». Старший з онуків Євген закінчив у цьому році одночасно два факультети НМУ – лікувальний і фармакологічний, менший Олександр – учень школи.

А.М. Політун була людяною й учила людяності інших. «Лікар повинен у першу чергу любити хворого. І, навіть, коли вже немає сил, а пацієнт потребує невідкладної допомоги, переможи себе й допоможи». Ця формула, як і весь життєвий шлях А.М. Політун, можуть слугувати взірцем для наслідування сучасним і наступними поколіннями лікарів-стоматологів.

Світлу пам'ять про Лікаря, Педагога, Ученого, Наставника, прекрасну маму та дружину, любиму бабуся назавжди збережуть в серцях співробітники кафедр терапевтичної стоматології Національного медичного університету імені О.О. Богомольця та ПВНЗ «Київський медичний університет УАНМ», які мали честь працювати з цією надзвичайно талановитою, мудрою, толерантною, скромною Людиною, колишні студенти, слухачі лекторіїв у системі післядипломної освіти, пацієнти, рідні, друзі.

Дисертації, захищені при консультуванні чи під керівництвом професора А.М. Політун

Докторська. Мельничук. Г. М. Генералізований пародонтит і пародонтоз: маркери спадкової схильності, патогенетичні механізми метаболічних порушень та їх комплексна корекція, 2006.

Кандидатські:

1. Гужевська Н.С. Клінічна ефективність фітозасобів багатоспрямованої дії в комплексному лікуванні генералізованого пародонтиту, 2000.
2. Павлюк Т.Д. Особливості клінічного перебігу та лікування генералізованого пародонтиту, ускладненого кандидозом, 2000.
3. Оконський Є.І. Застосування рефлексотерапії в комплексному лікуванні хворих на генералізований пародонтит, 2001.
4. Левченко Г.В. Оцінка ефективності ендодонтичного лікування при ускладненому препаруванні кореневих каналів зубів, 2003.
5. Головачанська О.Д. Тяжкі ускладнення пломбування кореневих каналів зубів: причини виникнення, особливості клініки, лікування та попередження, 2006.
6. Значкова О.А. Комплексне лікування ускладнень ендодонтичних втручань у разі виведення пломбувального матеріалу за межі анатомічної довжини коренів зубів, 2013.
7. Кананович Т.М. Клінічні особливості та оцінка ефективності лікування генералізованого пародонтиту в осіб похилого віку, 2014.
8. Марченко Н.С. Ефективність стабілізованого фториду олова у комплексній профілактиці карієсу зубів у осіб молодого віку, 2017.

Публікації про персоналію

1. Корбач Іван. Чернігівщина – земля козацька. – К.: Чернігівське земляцтво, 1999. – 768 с. (про Політун А.М., с. 193).
2. Деко О. Календар Чернігівщини – на межі тисячоліть 1999–2000. – К.: Чернігівське земляцтво, 2000. – 736 с. (про Політун А.М., с. 183–184).
3. Головка Д.А., Устименко В.Е. Чернігівщина – український центр духовної культури. – К., 2000. – 224 с. (про Політун А.М., с. 149).
4. Політун Антоніна Михайлівна / Макаренко І.М., Полякова І.М. Біографічний довідник завідувачів кафедр і професорів Національного медичного університету ім. О.О. Богомольця (1841–2001). – К.: Століття, 2001. – С. 129.
5. Корбач Іван. Духовні святині Чернігівщини. – К.: Техніка, 2001. – 764 с. (про Політун А.М., с. 189).
6. Політун Антоніна Михайлівна / Корбач Іван. Чернігівщина у вогні. – К., 2002. – С. 189.
7. Політун Антоніна Михайлівна / Устименко Василь. Батьківський поріг. – К., 2002. – С. 348.
8. Корбач Іван. Співоче поле Чернігівщини. – К., 2003. – 766 с. (про Політун А.М., с. 191).
9. Політун Антоніна Михайлівна / Корбач І., Устименко В. Чернігівщина краєзнавча. – К., 2004. – С. 185.
10. Політун Антоніна Михайлівна / Туркевич В., Чубук В. Собори наших душ. – К., 2006. – С. 588.
11. Антипович А. Президент Української ендодонтичної Асоціації, професор Антоніна Політун: «Термін «перелічвання» должен уйти в прошлое» // Дент Арт. – 2007. – № 1. – С. 84–92.
12. Борисенко А.В., Антоненко М.Ю., Печковський К.Е. Кафедра терапевтичної стоматології / Дев'яносто років стоматологічному факультету Національного медичного університету імені О.О. Богомольця: історія та сучасність (1920–2010) / Під ред. В.Ф. Москаленка. – Харків: ВПП «Контраст», 2011. – С. 118–121.
13. Політун Антоніна Михайлівна / Москаленко В.Ф., Цехмістер Я.В., Полякова І.М. Біографічний словник завідувачів кафедр: від медичного факультету університету Св. Володимира до Національного медичного університету імені О.О. Богомольця (1841–2011). – Книга 2.– К.: ВД «Авіценна», 2011. – С. 222–223.
14. Виват жєнщине, для которої стоматологія стала поезією її життя // Дент Арт. – 2013. – № 2. – С. 4.
15. Поезії, присвячені професору Політун А.М. – моему вчителю й наставнику / Парпалей Катерина. Нам власна совість мусить бути притулком, Богом і судом. – К., 2013. – С. 56–58.
16. Літопис досягнень сучасної України: Успішні професіонали України / Під ред. Ю.А. Шеремета. – К.: Альфа-Віта, 2014. – 112 с. (про Політун А.М., с. 46–47).
17. Шевченко Віталій. Енциклопедія Ічнянщини: 10 тисяч статей, довідок, документів, ілюстрацій. – К.: Гнозис, 2014. – 928 с. (про Політун А.М., с. 243).
18. Вы лучший учитель из всех, что мы знали... (Памяти Антонины Михайловны Политун) // Дент Арт. – 2016. – № 4. – С. 72–73.
19. Білоклицька Г. Ф. Згадуючи дорогу колегу... // Імплантологія. Пародонтологія. Остеологія. – 2016. – № 4. – С. 84–85.
20. Назавжди збережемо пам'ять про професора Антоніну Михайлівну Політун // Імплантологія. Пародонтологія. Остеологія. – 2016. – № 4. – С. 85.
21. Печковський К.Є. Пам'яті професора Антоніни Михайлівни Політун // Медична наука України. – 2016. – Т. 12. – № 3–4. – С. 131.
22. Печковський К. 45 років у НМУ: присвячується професору Політун Антоніні Михайлівні // Медичні кадри. – 2017, 23.2. – № 1–2. – С. 8.